

รายงานการวิจัย

เรื่อง สภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

States, Problems and the Development of Mosque-based Islamic Educational
Centres (TADIKA) in Three Southern Border Provinces

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิเดาะ แวดูเชิง
รองศาสตราจารย์ ดร. ผ่องศรี วาณิชทุวงค์
นายบุรุดีน ฮาริมิง
นายมูฮัมหมัดรุษานี บากา

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณแผ่นดิน

ประจำปีงบประมาณ 2554

หัวข้อวิจัย	สภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
ชื่อนักวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิเลาะ แวอุเซ็ง รองศาสตราจารย์ ดร. ผ่องศรี วาณิชสุภวงศ์ นายนุรุดดีน สารีมิง นายมูฮามัดรูยานี บากา
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ปีที่ทำการวิจัย	2554

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีระบบ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 1,095 ชุด การสัมภาษณ์กลุ่มและรายบุคคล และการจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาข้อเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียน ผลการวิจัยมีดังนี้

1) สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชนบทและประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) และถูกจัดให้มีความสำคัญจากมากไปน้อย คือปัญหาความยากจน สถานการณ์ความไม่สงบ ความสัมพันธ์กับชุมชน

ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า อัตราส่วนโดยเฉลี่ยระหว่างผู้สอนชายและหญิง เท่ากับ 3:4 ผู้เรียนชายและหญิง เท่ากับ 55:63 ได้รับงบประมาณจากรัฐเป็นหลัก มีอาคารเรียนโดยเฉลี่ยศูนย์ละ 1 หลัง และใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอินประจำมัสยิด พ.ศ. 2548

ด้านกระบวนการการจัดการศึกษา พบว่า ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) มีเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ การศรัทธา การปฏิบัติ และสังคม เน้นการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาอนุรักษนิยม ใช้วิธีสอนแบบบรรยายท่องจำ และปฏิบัติจริงเป็นหลัก มีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย เป็นสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้สังคมสงบสุข

และรักษาอัตลักษณ์ของชุมชน มีโครงสร้างการบริหารแบบการสั่งการจากบนลงล่าง ในส่วนของระบบย่อยด้านการจัดการนั้น สถาบันศึกษาปอเนาะได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย มีการวางแผนการดำเนินงาน มีการบริหารงบประมาณ มีการจัดโครงสร้างองค์การ มีการดำเนินการตามแผนงาน และมีการประเมินผลการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่ประสบส่วนใหญ่ คือความไม่ชัดเจนในกระบวนการทำงาน และความไม่เพียงพอด้านอาคารและงบประมาณ

ด้านผลผลิตทางการศึกษา พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จะเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นหลัก บุคลากรของศูนย์ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สถานภาพทางสังคม กระบวนการจัดการศึกษา และระบบสาธารณูปโภคอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงความพึงพอใจต่ออัตราค่าตอบแทนที่ได้รับอยู่ในระดับที่น้อย

2) แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถาบันศึกษาปอเนาะ

ด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาด้านการเข้าใจธรรมชาติของความเป็นศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) การร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษา และการร่วมมือกับหน่วยงานรัฐในการจัดการศึกษา

ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารและผู้สอน การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน การพัฒนาโปรแกรมการศึกษา การพัฒนาด้านงบประมาณ และการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคและสถานที่

ด้านกระบวนการจัดการศึกษา ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาด้านเป้าหมาย การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา การพัฒนาด้านจิตวิทยา การพัฒนาโครงสร้างองค์การ การพัฒนาระบบการจัดการ ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาด้านจุดมุ่งหมาย การพัฒนาด้านการวางแผน การพัฒนาด้านการจัดทรัพยากร การพัฒนาด้านการจัดองค์การ การพัฒนาด้านการดำเนินงาน การพัฒนาด้านการควบคุมงาน

ด้านผลผลิตทางการศึกษา ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของศูนย์

Title : States, Problems, and the Development of Mosque-based Islamic Educational Centres (TADIKA) in Three Southern Border Provinces

Researchers : Asst. Prof. Dr. Niloh Wae-u-seng
Assoc. Prof. Dr. Pongsri Vanitsuppavong
Mr. Nurudin Sariming
Mr. Mohamadruyani Baka

Responsible Body : College of Islamic Studies, Prince of Songkla University

Year of Study : 2011

Abstract

This study aimed to examine states, problems, and developmental guidelines of educational provision for Mosque-based Islamic Educational Centres (TADIKA) in three southern border provinces based on system theory framework. Data was collected through 1,095 questionnaires, group and individual interview and connoisseurship meeting to reach at agreed-upon guidelines for TADIKA.

The results of the study are as follows:

1) States and problems of educational provision of TADIKA

In regard to environment, most of TADIKA are located in the country area where majority of residents do farming. The factors causing problems in educational provision of TADIKA are given priority to poverty, unrest situation, and community relationship respectively.

In regard to input, the average proportion between male and female teachers and learners is 3:4 and 55:63. Mostly, TADIKA receives budget from the government. An average building is about 1 unit per TADIKA. And Mosque Based *Fardh'in* Islamic Studies Curriculum 2005 becomes compulsory for TADIKAs receiving financial assistance from the government.

In regard to educational provision, it is indicated that TADIKA has the inclusive educational goals giving an emphasis to knowledge, faith, practice, and social aspect. Rather, it conforms to conservative educational philosophy. Teaching methods are focused on

lecturing, memorizing, and practicing. A variety of instructional media are applied. TADIKA is presumed as the place where peace is promoted and community identity is preserved. The top-down administrative structure is obviously discernible. It is acknowledged that in TADIKA there are aim setting, planning, budgeting, organizing, implementing, and evaluating. However, the generally encountered problems are lack of clarity in work process and insufficient buildings and budgets.

In regard to educational output, it is indicated that in general those who graduated from TADIKA further their studies at Islamic private schools. Most of TADIKA personnel are fairly satisfied with the learners' achievement, their social status, educational provision, and infrastructure and less satisfied with remuneration.

2) Guidelines for educational development of TADIKA

In the area of environment, the guidelines are composed of the work plans of understanding the nature of TADIKA, the collaboration with community in educating learners, and the collaboration with the government sectors in fostering the educational provision.

In the area of input, the guidelines consist of the work plans of the development of administrators' and teachers' competency, the development of learners' competency, the improvement of educational program, the development of budgeting system, and the development of infrastructure and buildings.

In the area of educational management process, the guidelines are composed of various work plans i.e., the development of aim setting, the development of technology and educational innovation, the development of psychological prospect, the development of organizational structure, and the development of management system which includes targeting, planning, resourcing, organizing, implementing, and controlling.

With regard to educational output, the guidelines consist of the work plans of the development of learners' achievement and the vefficiency of the educational provision.